מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר את סיפור החייאת השפה העברית בעקבות אליעזר בן-יהודה
- לתרגל זיהוי שורשים ומשפחות מילים
- להכיר מילים שחידש בן-יהודה ולהבין למה היה צריך לחדש אותן

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א' – שאלות הבנה

1. א – אליעזר בן-יהודה
2. ב – ירושלים
3. א – ועד הלשון העברית
4. א – עיתון
5. א – הוא היה הראשון שדיבר עברית כשפת אם

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. לא נכון – הוא רצה שהעברית תהיה שפה מדוברת וחיה.
2. נכון – זה ההגדרה הבסיסית של שורש בעברית.
3. נכון – זהו המשך היסטורי מוכר.
4. לא נכון – מילים חדשות נבנות לפי מבנה השורש והבניין העברי.
5. לא נכון – בתחילת הדרך כמעט לא היו דוברי עברית כשפת אם, המצב השתנה בהדרגה.

חלק ג' – שורשים ומילים חדשות

1. כת"ב
2. עיתון
3. שורש
4. אופניים
5. ועד

חלק ד' – התאמת מילים חדשות למשמעותן

- 1 – ב (דף חדשות יומי)
- 2 – ד (ספר שמסביר מילים)
- 3 – ה (קינוח קר ומתוק)
- 4 – ג (בד לייבוש הגוף)
- 5 – א (כלי רכיבה דו גלגלי)

חלק ה' – סדרו את שלבי החייאת השפה

1. בן-יהודה עולה לארץ ישראל ומחליט לדבר רק עברית בבית
2. הוא מתחיל לאסוף ולתעד מילים חדשות לעברית
3. הוא מקים את ועד הלשון העברית
4. הוא כותב את המילון הגדול של השפה העברית
5. העברית הופכת לשפה מדוברת בבתי ספר ובבית

חלק ו' – כתיבה קצרה

1. יש להסביר שהעברית הישנה לא כללה מילים למושגים חדשים כמו חפצים יומיומיים או טכנולוגיה, ולתת דוגמה כמו עיתון, אופניים או גלידה.

כרטיס יציאה – מה לחפש

- בדקו ששורש בן שלוש אותיות והמילים אכן שייכות אליו
- התלמיד.ה מזהה שהוועד החליט על מילים חדשות בעברית
- דוגמה תקינה כמו עיתון, מילון, גלידה, אופניים או מגבת

טיפים להפעלה:

- אפשר לקשר את הדף לפעילות חדר הבריחה כהכנה או כסיכום
- מומלץ לאפשר עבודה בזוגות בחלק השורשים כי הוא מאתגר יותר
- ניתן להשמיט את הפריטים המסומנים עבור הגרסה המונגשת

דף תרגול: אליעזר בן-יהודה והחייאת העברית

דף התלמיד/ה **עולים חדשים**

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

נלמד על אליעזר בן-יהודה, שעזר להחזיר את העברית לשפה שמדברים בה. נתרגל מילים חדשות ושורשים בעברית.

📖 מילון קטן:

שורש	קבוצת אותיות שממנה בונים מילים במשפחה אחת
חידוש מילים	יצירת מילה חדשה לעברית למושג חדש
ועד הלשון	קבוצת אנשים שהחליטה על מילים חדשות בעברית
עברית מדוברת	עברית שמדברים בה בחיי היומיום ולא רק כותבים
מילון	ספר שמסביר את המשמעות של מילים
בניין	מבנה דקדוקי שבעזרתו בונים פעלים מהשורש
גזרה	סוג של שורש לפי מבנה האותיות שלו

1 חלק א' – שאלות הבנה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מי החזיר את העברית לשפה מדוברת?

א) אליעזר בן-יהודה ב) חיים נחמן ביאליק ג) זאב ז'בוטינסקי ד) דוד בן-גוריון

2. באיזו עיר הוא עבד על המילון?

א) תל אביב ב) ירושלים ג) יפו ד) חיפה

3. מה שם הקבוצה שהחליטה על מילים חדשות?

א) ועד הלשון העברית ב) האקדמיה למדעים ג) בית הנבחרים ד) מועצת החכמים

4. איזו מילה הוא חידש?

א) עיתון ב) מחשב ג) טלפון ד) אינטרנט

5. מה היה מיוחד בבן של בן-יהודה?

א) הוא היה הראשון שדיבר עברית כשפת אם ב) הוא היה ראש הממשלה הראשון

ג) הוא תרגם את התנך ד) הוא הקים את האוניברסיטה הראשונה

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	בן-יהודה רצה שהעברית תישאר רק שפת כתיבה של ספרי קודש.	☐	☐
2	שורש הוא קבוצת אותיות שמהן בונים מילים ממשפחה אחת.	☐	☐

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
3	ועד הלשון העברית הפך מאוחר יותר לאקדמיה ללשון העברית.	☐	☐
4	כל מילה חדשה בעברית הומצאה בלי קשר לשורשים ולבניינים.	☐	☐
5	בתקופת בן-יהודה כבר היו הרבה ילדים שדיברו עברית כשפת אם.	☐	☐

3 חלק ג' – שורשים ומילים חדשות

השלימו את המילה החסרה.

1. המילה "מכתב" שייכת למשפחת השורש _____ .

2. בן-יהודה חידש את המילה _____ כדי לתאר דף חדשות יומי.

3. המילים "כתובת" ו"כתיבה" שייכות לאותו _____ כמו המילה "מכתב".

4. בעקבות המילה הישנה "אופן" חידשו את המילה _____ לכלי הרכיבה בעל שני גלגלים.

5. הגוף שהחליט על מילים חדשות בעברית נקרא _____ הלשון העברית.

4 חלק ד' – התאמת מילים חדשות למשמעותן

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. עיתון	___	**א.** כלי רכיבה דו גלגלי
2. מילון	___	**ב.** דף חדשות יומי
3. גלידה	___	**ג.** בד לייבוש הגוף
4. מגבת	___	**ד.** ספר שמסביר מילים
5. אופניים	___	**ה.** קינוח קר ומתוק

5 חלק ה' – סדרו את שלבי החייאת השפה

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

☐	הוא מקים את ועד הלשון העברית
☐	העברית הופכת לשפה מדוברת בבתי ספר ובבית
☐	הוא כותב את המילון הגדול של השפה העברית
☐	הוא מתחיל לאסוף ולתעד מילים חדשות לעברית
☐	בן-יהודה עולה לארץ ישראל ומחליט לדבר רק עברית בבית

6 חלק ו' – כתיבה קצרה

ענו בקצרה.

1. הסבירו במילים שלכם למה היה צריך לחדש מילים חדשות בעברית בזמנו של בן-יהודה, ותנו דוגמה אחת למילה שהוא חידש.

כרטיס יציאה

כתבו שורש אחד ושתי מילים מאותה משפחה.

מה היה תפקידו של ועד הלשון העברית?

תנו דוגמה אחת למילה שחידש בן-יהודה.

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀